

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Kazimierz Rusin (spraw.)</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Marek Klimczak</i> <i>SA Grażyna Demko</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert</i>

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa ***Przedsiębiorstwa (...), (...) Spółka Jawna w B.***

przeciwko ***P. B.***

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 20 lutego 2012 r., sygn. akt I C 1466/11

I. ***zmienia*** zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

1. ***oddala*** powództwo,

2. ***zasądza*** od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset) tytułem kosztów procesu,

II. ***zasądza*** od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego,

III. ***nakazuje*** ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 4.349 zł (cztery tysiące trzysta czterdzieści dziewięć) tytułem opłaty sądowej od apelacji, od której pozwana została zwolniona.

UZASADNIENIE

Powód – Przedsiębiorstwo (...) L. C., (...) Spółka Jawna w B. żądał w pozwie uznania za bezskuteczną w stosunku do niego umowy z 27.06.2011 r., na mocy której J. B. dokonał darowizny na rzecz pozwanej P. B. (jego córki) nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) obejmującej działki nr (...), dla których prowadzona jest w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie księga wieczysta KW Nr (...). W uzasadnieniu podał, że na podstawie prawomocnego nakazu przysługuje mu od dłużnika kwota 86.967,41 zł., w tym należność główna wynosząca 67.380,60 zł. i odsetki umowne w kwocie 15.126,81 zł. wyliczone za okres od 31.08.2010 r. do 23.11.2011 r. w wysokości 0,05 % za każdy dzień opóźnienia

i 4.460 zł. kosztów procesu, a na skutek zbycia nieruchomości dłużnik pozbawił się jedyne go majątku, do którego można by skierować postępowanie egzekucyjne, a przy tym działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela doprowadzając do swojej niewypłacalności.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa jako bezzasadnego zarzucając, że dłużnik wniosł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia z uwagi na wskazane odsetki, a ponadto posiada on wierzytelność na kwotę 0,5 mln zł.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy orzekł z żądaniem pozwu argumentując, że dłużnik znający swoją sytuację majątkową i przenoszący nieruchomość na rzecz powódki działał z ewidentnym pokrzywdzeniem wierzyciela, a powódka jako córka dłużnika niewątpliwie wiedziała o tym fakcie, nie obaliła domniemania określonego w art. 527 § 3 kc. Uzasadniając odmowę dopuszczenia dowodu z zeznań świadka J. B. Sąd stwierdził, że jego przesłuchanie nie wniesie do sprawy niczego, gdyż jest rzeczą oczywistą, że nie będzie on zeznawał wbrew własnemu interesowi prawnemu.

W apelacji pozwana wniosła o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego i procedury cywilnej, a mianowicie art. 527 § 1 i 2 kc przez przyjęcie, że spełnione zostały przesłanki uznania czynności prawnej za bezskuteczną wobec powoda z uwagi na działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela i że na skutek dokonanej czynności stał się niewypłacalny lub niewypłacalny w wyższym stopniu, art. 233 kpc w zw. z art. 527 § 1 i 2 kc wskutek oddalenia wniosku dowodowego dotyczącego dowodu z zeznań świadka J. B., a za pomocą tego dowodu powódka zamierzała wykazać, że dłużnik nie znajdował się w sytuacji finansowej powodującej jego niewypłacalność i posiadał inne źródła majątkowe, z których był w stanie zaspokoić wierzyciela, a tym samym zawierając umowę darowizny nie działał z zamiarem i świadomością pokrzywdzenia wierzyciela i wreszcie art. 236 kpc w zw. z art. 233 kpc przez oparcie rozstrzygnięcia na dowodzie z akt postępowania egzekucyjnego, pomimo, że w procedurze cywilnej znany jest jedynie dowód z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy.

Powód wniosł o oddalenie apelacji.

Bezsporny jest fakt, że w toku postępowania apelacyjnego dłużnik wpłacił bezpośrednio na konto powoda całość długu objętego przedmiotowym tytułem wykonawczym, a powód wystąpił do komornika o umorzenie postępowania egzekucyjnego w całości i uchylenie wszystkich dokonanych w sprawie czynności, (vide: pismo procesowe powoda z 6.12.2012 r. – k. 92 – 94

i pozwanej z 17.01.2013 r. – k. 104). W w/w piśmie procesowym powód podtrzymał wniosek o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

W myśl przepisu art. 527 § 1 kc jedną z zasadniczych przesłanek skargi pauliańskiej jest działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, przy czym pokrzywdzenie takie powstaje na skutek takiego stanu majątku dłużnika, który powoduje niemożność lub utrudnienie albo odwleczenie zaspokojenia wierzyciela. Pomiędzy niewypłacalnością dłużnika, a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić zależność określona jako związek przyczynowy co oznacza, że czynność podjęta przez dłużnika stanowić winna jedną z przyczyn powstałej niewypłacalności. Niewypłacalność dłużnika musi przy tym istnieć zarówno w chwili, w której wierzyciel wystąpił ze skargą pauliańską jak też w chwili orzeczenia przez Sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną, co wynika z treści art. 316 § 1 kpc.

Strony pozostawały w sporze co do tego, czy inkryminowana czynność prawna była zdziałana z pokrzywdzeniem wierzycieli. Ciężar udowodnienia zaistnienia tej przesłanki uwzględnienia skargi pauliańskiej spoczywał na powodzie jako wierzycielu (art. 6 kc). Jako dowód na te okoliczności powód wskazał akta postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie sygn.. KM 1239/11, aczkolwiek

Sąd Okręgowy w motywach wyroku powołał się na pismo komornika z k. 18, a więc pismo z 31.10.2011 r., czyli w rzeczywistości przeprowadził dowód z tego dokumentu. Zestawienie treści tego pisma z tezą wniosku dowodowego pozwanej przedstawionego na rozprawie w dniu 20.02.2012 r. uprawnia do stwierdzenia, że zasadny jest zarzut apelacji dotyczący naruszenia prawa procesowego z uwagi na oddalenie tego wniosku. Z treści pisma komornika nie wynikało bowiem w sposób jednoznaczny, że dłużnik nie jest w posiadaniu składników majątkowych pozwalających na zaspokojenie wierzycieli, a w szczególności, że nie posiada wierzytelności umożliwiających spłatę zadłużenia, a taka właśnie okoliczność była podnoszona w odpowiedzi na pozew zawartej w piśmie pozwanej z 27.12.2011 r. (k.25-26), natomiast wniosek dowodowy obejmował też zagadnienie sytuacji majątkowej dłużnika przed i po dokonaniu umowy darowizny (k. 40) ukazanie przeprowadzenia tego dowodu za zbędne było co najmniej przedwcześnie, gdyż nieuzasadnione było formułowanie założenia co do treści ewentualnych zeznań i antycypowanie ich oceny w sytuacji, gdy nie zostały złożone.

Stosownie do treści art. 316 § 1 kpc w zw. z art. 382 kpc orzekając w niniejszej sprawie należało mieć na uwadze stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. W chwili tej nie zachodziła już kluczowa przesłanka skargi pauliańskiej w postaci pokrzywdzenia wierzycieli, skoro powód uzyskał już zaspokojenie w odniesieniu do całości swojej wierzytelności. Dalsze popieranie żądania pozwu nie znajdowało więc usprawiedliwienia w normie zawartej w art. 527 § 1 kc. W sytuacji kiedy wierzyciel uzyskał zaspokojenie nie można już utrzymywać, że wskutek czynności prawnej dłużnika stał się on niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. W uwarunkowaniach niniejszej sprawy w chwili orzekania przez Sąd rozpatrujący apelację pozwanej J. B. nie posiadał już przymiotu dłużnika, a więc rozważania na temat istnienia stanu pokrzywdzenia wierzyciela stały się bezprzedmiotowe. Zawarta w piśmie procesowym powoda z 6.12.2012 r. uwaga, że pomimo zaspokojenia w całości wierzytelności powoda i jego wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego komornik będzie mógł dochodzić zaspokojenia kosztów tego postępowania z majątku dłużnika, w tym z nieruchomości stanowiącej przedmiot darowizny na rzecz pozwanej nie wiąże się z zakresem rozpoznanej sprawy. Wprawdzie bowiem powód w żądaniu pozwu nie określił wprost wierzytelności, której ochronie miała służyć skarga pauliańska (a w ślad za tym określenie takie nie znalazło się w sentencji zaskarżonego wyroku) jednak na wierzytelność tę wskazał wyraźnie w uzasadnieniu pozwu. Ostatecznie nie kwestionował uzyskania całkowitego zaspokojenia wierzytelności.

Powód nie ograniczył żądania pozwu co z wyżej wskazanych przyczyn uzasadniało zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa jako bezzasadnego w świetle art. 527 § 1 kc (art. 386 § 1 kpc).

Skoro pozwana wygrała sprawę przysługuje jej zwrot kosztów procesu, mimo że w chwili wytoczenia powództwa roszczenie powoda mogło być ewentualnie uzasadnione, a jego bezzasadność stała się oczywista ze względu na fakt zaistniały w toku sporu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 10.09.1963 r., I CZ 97/63, OSNP 1964/4/85). Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego za obie instancje (art. 98 kpc w zw. z art. 39 § 1 kpc).

Oplata sądowa od apelacji, od której pozwana została zwolniona podlega ściągnięciu od powoda jako przeciwnika procesowego stosownie do art. 113 ust 1 ustawy z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).